

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

The Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH,

acting as the Implementer,

(hereinafter to be referred to, as the "GIZ")

represented by "Promotion of Energy Efficiency and Implementation of the EU Energy Efficiency Directive in Ukraine" Project Director Gregor Brömling, acting under the Contract, in accordance with GIZ policies and regulations,

and

Sumy National Agrarian University

acting as the Implementing Partner,

(hereinafter to be referred to as the "University"),

represented by the Rector Volodymyr Ladyka acting on the basis of the Charter,

and

NGO "School of Energy Efficiency"

acting as the Event and Communication Coordinator,

(hereinafter to be referred to as the "School of Energy Efficiency"),

represented by Chairman of the Board Viacheslav Lisovsky acting on the basis of the Charter,

hereinafter to be referred to jointly as the "Parties",

have concluded this Memorandum on implementation of joint program activities in Ukraine in the field of energy efficiency training, introduction of training courses and materials for obtaining competences in the field of energy efficiency, and capacity building of Energy Innovation Hubs in the framework of the international technical assistance Project "Promotion of Energy Efficiency and Implementation of the EU Energy Efficiency Directive in Ukraine",

hereinafter to be referred to as the "Project",

funded by the Federal Ministry for Economic Cooperation and Development of Germany (BMZ) and the Swiss State Secretariat for Economic Affairs (SECO).

МЕМОРАНДУМ ПРО ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ

Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ,

яке виступає в ролі «Виконавця»,

(надалі – «GIZ»),

в особі Директора Проекту "Просування енергоефективності та імплементація Директиви ЄС з енергоефективності в Україні" Грегора Брюмлінга, який діє на підставі Контракту, відповідно до політик і правил GIZ,

та

Сумський національний аграрний університет

який виступає в ролі «Партнера-Виконавця»,

(надалі – «Університет»),

в особі Виконувача обов'язки ректора Володимира Ладики, який діє на підставі Статуту,

та

Громадська організація «Школа енергоефективності»,

яка виступає в ролі «Організатора заходів і комунікацій»,

(надалі – «Школа енергоефективності»),

в особі голови правління Вячеслава Лісовика, який діє на підставі Статуту,

надалі разом – «Сторони»,

уклали цей Меморандум щодо реалізації спільної програмної діяльності в Україні у сфері навчання з енергоефективності, упровадження навчальних курсів і матеріалів для отримання компетенцій у сфері енергоефективності, розбудови спроможності Енерго-Інноваційних Хабів.

в рамках проекту міжнародної технічної допомоги «Просування енергоефективності та імплементація Директиви ЄС з енергоефективності в Україні»

надалі – «Проект»,

що фінансується Федеральним міністерством економічного співробітництва та розвитку Німеччини (BMZ) та Державним секретаріатом з економічних питань Швейцарської Конфедерації (SECO).

1. Засади Меморандуму

Цей Меморандум базується на:

- Рамковій Угоді між Урядом України та Урядом Федераційної Республіки Німеччина про

1. Memorandum Rationale

This Memorandum is based on:

- Framework Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Federal

Republic of Germany on consulting and technical cooperation of 29.05.1996 ratified by the Law of Ukraine of 24.01.97 No. 32/97-VR;

- Records of negotiations on development cooperation between the Government of Ukraine and the Government of the Federal Republic of Germany of 20.05.2019 in Kyiv.

The parties build relations on the basis of equality, honest partnership and protection of interests.

консультування і технічне співробітництво від 29.05.1996, ратифікованій Законом України від 24.01.97 № 32/97-ВР;

- Протоколі перемовин про співробітництво задля розвитку між Урядом України та Урядом Федераційної Республіки Німеччина 20.05.2019 у м. Києві.

Сторони будують взаємовідносини на умовах рівності, чесного партнерства та захисту інтересів.

2. Subject Matter of Memorandum

The subject matter of the Memorandum is the cooperation between the Parties to train skilled professionals and to promote professional qualifications in the field of energy efficiency. The cooperation between the Parties envisions development of the capacity of the Energy Innovation Hubs to conduct training and educational activities to develop "soft skills", to promote startups and carry out promotional and career-guiding activities in the field of energy efficiency as well as to make practical steps towards recovery of Ukraine in Sumy region (using experience from other regions of Ukraine).

This Memorandum is a document based on which the Parties coordinate their actions to achieve a mutual goal, and is not of a commercial nature.

2. Предмет Меморандуму

Предметом цього Меморандуму є співпраця Сторін з підготовки кваліфікованих фахівців і популяризації професійних кваліфікацій в сфері енергоефективності. Співпраця Сторін передбачає розбудову спроможності Енерго-Інноваційних Хабів для проведення навчальних і просвітницьких заходів для розвитку «м'яких навичок», просування стартапів та проведення популяризаційних і профорієнтаційних заходів у сфері енергоефективності та здійснення практичної діяльності у сфері відновлення України в Сумській області (із застосуванням досвіду в інших областях України).

Цей Меморандум є документом, на підставі якого Сторони здійснюють координацію своїх дій для досягнення взаємної мети, та не має комерційного характеру.

3. Project Objective

The international technical assistance project "Promotion of energy efficiency and implementation of the EU Directive on energy efficiency in Ukraine" is implemented by the Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH on behalf of the governments of the Federal Republic of Germany and the Swiss Confederation.

The Project objective is to improve the use of framework conditions for supporting energy efficiency and achieve progress in increasing the efficiency of energy use in Ukraine.

The "Professional qualifications in the field of energy efficiency" component of the Project is aimed at filling the gaps in the formation of energy efficiency competencies, which are in demand on the labor market, and providing access to specialists and students, including 20% of girls and women, to expanded qualification opportunities in the field of energy efficiency.

3. Мета Проекту

Проект міжнародної технічної допомоги «Просування енергоефективності та імплементація Директиви ЄС про енергоефективність в Україні» реалізується Німецьким товариством міжнародного співробітництва GIZ на замовлення урядів Федераційної Республіки Німеччина та Швейцарської Конфедерації.

Мета Проекту полягає у поліпшенні використання рамкових умов з підтримки енергоефективності та досягненні прогресу в підвищенні ефективності використання енергії в Україні.

Компонент «Професійні кваліфікації у сфері енергоефективності» Проекту спрямований на заповнення прогалин у формуванні компетенцій із енергоефективності, затребуваних на ринку праці та забезпечення доступу фахівців і студентів, серед яких 20% дівчат і жінок, до розширених кваліфікаційних можливостей у сфері енергоефективності.

4. Project Deliverables

1. Legal, regulatory and institutional framework conditions for boosting energy efficiency in Ukraine

4. Очікувані результати від реалізації Проекту

1. Зміцнено правові, регуляторні та інституційні рамкові умови для підвищення

strengthened in accordance with Directives 2012/27/EU and 2010/31/EU.

2. Municipal energy management gained a considerable traction.

3. Demand-driven offers to earn qualifications in areas related to energy efficiency made available for professionals and those starting a career.

4. Private and public companies provided with opportunities of promoting energy efficiency measures.

5. Areas and Lines of Cooperation between the Parties

GIZ, in the scope of Project implementation, shall provide the University with technical support in the following areas:

1. Development and implementation of high-quality competence-oriented training courses in the field of energy efficiency for educational institutions.

2. Improving the capacity of educational institutions to provide formal and non-formal training in occupations and/or professional qualifications in the field of energy efficiency.

3. Improving the qualifications of pedagogical, scientific and pedagogical staff who teach on energy efficiency courses at educational institutions.

4. Promotion and marketing of occupations/qualifications with competences in the field of energy efficiency and of educational institutions providing training in these occupations/qualifications (including an increase in the number of women among those acquiring a profession in the field of energy efficiency).

5. Building the capacity of the Energy Innovation Hubs to improve skills/qualifications in the field of energy efficiency; providing support to startups.

6. Contributing to the shaping of social changes and sustainable energy development through adaptation and dissemination of best international practices and training materials among various target groups.

6. Responsibilities of GIZ

For the purpose of Memorandum implementation, GIZ, in the framework of the Project, shall:

- provide agreed international technical assistance in full,
- keep confidential the information obtained throughout the implementation of Project activities,
- contribute to the building of Energy Innovation Hubs' potential, in particular, regarding the development of knowledge, skills and abilities in the field of energy efficiency; provide support to startups; promote qualifications in the field of energy efficiency,

енергоефективності в Україні у відповідності з Директивами 2012/27/ЄС і 2010/31/ЄС.

2. Значного поширення набув муніципальний енергоменеджмент.

3. Орієнтовані на попит пропозиції для здобуття кваліфікації у сферах, пов'язаних з енергоефективністю, доступні для фахівців і тих, хто починає кар'єру.

4. Приватні та державні компанії мають можливість просувати енергоефективні заходи.

5. Сфери та напрями співпраці Сторін

GIZ в рамках реалізації Проекту надаватиме технічну підтримку Університету за такими напрямами:

1. Розробка та впровадження якісних компетентнісно орієнтованих навчальних курсів у сфері енергоефективності для закладів освіти.

2. Покращення спроможності закладів освіти забезпечувати формальне та неформальне навчання за професіями та / або професійними кваліфікаціями у сфері енергоефективності.

3. Підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників, які викладають курси з енергоефективності в закладах освіти.

4. Просування та маркетинг професій / кваліфікацій із компетентностями у сфері енергоефективності та закладів освіти, які здійснюють навчання за цими професіями / кваліфікаціями (включаючи збільшення кількості жінок серед здобувачів професії у сфері енергоефективності).

5. Розбудова потенціалу Енерго-Інноваційних Хабів щодо поліпшення навичок / кваліфікацій у сфері енергоефективності, надання підтримки стартапам;

6. Сприяння формуванню суспільних змін і сталого енергетичного розвитку через адаптацію та поширення кращих міжнародних практик і навчальних матеріалів для різних цільових груп.

6. Зобов'язання GIZ

Для реалізації цього Меморандуму GIZ, в рамках реалізації Проекту, зобов'язується:

- надавати погоджену міжнародну технічну допомогу в повному обсязі;
- зберігати конфіденційну інформацію, отриману в ході реалізації заходів Проекту;
- сприяти розбудові потенціалу Енерго-Інноваційних Хабів, зокрема щодо розвитку знань, умінь і навичок у сфері енергоефективності, надання підтримки стартапам, просування кваліфікацій у сфері енергоефективності;

- promote University's participation in Project's events (promotional events, webinars, conferences, measures to improve teaching staff qualifications etc.),
- issue certificates to learners based on performance during the energy efficiency training courses at University's request,
- promote awareness of University's activities at the local and/or national level, taking into account GIZ corporate requirements.

7. Responsibilities of the University

The University shall agree to:

- receive the international technical assistance provided by GIZ,
- provide premises; contribute to the establishment and efficient performance of the Energy Innovation Hub to act as a centre of the latest knowledge, demonstrate innovative materials, technologies and equipment in the field of energy efficiency, become a platform for training, educational and promotional activities in the field, and provide all the stakeholders with advice on energy efficiency matters,
- attract experts; conduct expert assessment of educational and methodological materials and adapt the developed training courses on energy efficiency in accordance with its own needs,
- appoint a responsible officer to coordinate and provide documentary evidence of the introduction of training courses into the curriculum, a list of learners enrolled in the energy efficiency course and of graduates who have completed such courses; submit a six-months report on trained learners to GIZ in line with the templates and requirements provided by GIZ,
- to delegate teachers to participate in professional development activities regarding the content and teaching methods of the designed courses,
- cooperate with the School of Energy Efficiency and participate in coordinating and handling trainings in the field of energy efficiency.

8. Responsibilities of Energy Efficiency School

In order to implement this Memorandum, the School of Energy Efficiency on behalf of GIZ undertakes:

- provide informational and coordination support for Energy Innovation Hub development at the premises of Sumy National Agrarian University,

- сприяти участі Університету у заходах Проекту (заходи з промоції, вебінари, конференції, заходи із підвищення кваліфікації педагогічних працівників тощо);
- надавати сертифікати здобувачам освіти за результатами проходження навчальних курсів з енергоефективності на вимогу Університету;
- сприяти підвищенню обізнаності про діяльність Університету на місцевому та/або національному рівні з урахуванням корпоративних вимог GIZ.

7. Зобов'язання Університету

Університет зобов'язується:

- отримувати міжнародну технічну допомогу, що надається GIZ;
- надати приміщення, сприяти створенню та ефективній діяльності Енерго-Інноваційного Хабу, який буде виконувати роль осередку новітніх знань, демонстрації інноваційних матеріалів, технологій і обладнання в сфері енергоефективності, стане платформою для навчальних, просвітницьких і популяризаційних заходів в цій сфері, здійснюватиме консультування з питань енергоефективності всіх зацікавлених сторін;
- сприяти залученню експертів, проведенню експертизи навчально-методичних матеріалів і адаптуванню розроблених навчальних курсів з енергоефективності відповідно до власних потреб;
- призначити відповідальну особу для координації та надання документального підтвердження впровадження навчальних курсів в освітню програму, список здобувачів освіти, які зараховані на курс з енергоефективності та осіб, які пройшли навчання за цими курсами, подання піврічного звіту про навчених здобувачів освіти до GIZ, згідно з шаблоном та вимогами, наданими GIZ;
- делегувати викладачів до участі у заходах з підвищенню кваліфікації щодо змісту та методів викладання розроблених курсів;
- співпрацювати з Школою енергоефективності та брати участь у організації та проведенні тренінгів у сфері енергоефективності.

8. Зобов'язання Школи енергоефективності

Для реалізації цього Меморандуму Школа енергоефективності за дорученням GIZ зобов'язується:

- надати інформаційну та організаційну підтримку розбудови Енерго-Інноваційного Хабу

- ensure the involvement of the Energy Innovation Hub in promotional and educational measures within the framework of Project implementation,
- coordinate the process of procurement of technical equipment for the Energy Innovation Hub and its transfer to the University,
- involve University professors in professional development activities regarding the content and teaching methods of the designed courses,
- coordinate and carry out trainings and information tours on implementation of training courses on energy efficiency.

9. Dispute Resolution Procedure

All disputes and issues that may arise between the Parties during the execution of the Memorandum shall be resolved through negotiations.

10. Termination of the Memorandum

Either Party may unilaterally terminate the Memorandum out of court by giving written notice to the other Parties not less than 30 calendar days prior to the date of termination, in particular, but not exclusively, in the event of:

- non-fulfillment by the Parties of their obligations under this Memorandum or additional agreements to it,
- occurrence of circumstances that make it impossible to achieve the goal of the Project specified in Cl. 3 of this Memorandum or significantly hinder its achievement.

GIZ may unilaterally terminate the Memorandum if the corresponding commission issued by the Government of the Federal Republic of Germany is revoked.

Any termination of this Memorandum shall not affect the arrangements existing at the time of the notice, if such arrangements arise from any separate agreements resulting from the operation of this Memorandum. These agreements may be terminated only in accordance with the terms contained therein.

11. Changes to the Memorandum and other Terms

The provisions of this Memorandum may be revised by mutual consent of the Parties. Any changes and amendments shall be made by mutual consent of the Parties in writing in the form of separate minutes that shall be part and parcel of the Memorandum. The Memorandum is not a preliminary agreement or a joint venture agreement.

- на базі Сумського національного аграрного університету;
- забезпечити залучення Енерго-Інноваційного Хабу до популяризаційних і освітніх заходів в рамках впровадження Проекту;
- координувати процес закупівлі технічного обладнання для Енерго-Інноваційного Хабу та передачу його Університету;
- залучати викладачів Університету до участі у заходах з підвищення кваліфікації щодо змісту та методів викладання розроблених курсів;
- організувати та провести тренінги та інформаційні тури щодо впровадження навчальних курсів з енергоефективності.

9. Порядок вирішення спорів

Усі спори та питання, які виникають між Сторонами під час виконання цього Меморандуму, вирішуються шляхом переговорів.

10. Припинення дії Меморандуму

Кожна зі Сторін може розірвати Меморандум в односторонньому позасудовому порядку, шляхом письмового повідомлення інших Сторін не менше, ніж за 30 календарних днів до дати розірвання, зокрема, але не виключно, у таких випадках:

- не виконання Сторонами своїх зобов'язань за цим Меморандумом або за додатковими угодами до нього;
- виникнення обставин, які унеможливлюють досягнення зазначеної у пункті 3 цього Меморандуму мети Проекту або суттєво перешкоджають її досягненню.

GIZ може в односторонньому порядку припинити дію цього Меморандуму, якщо буде відклікано відповідне доручення, надане Урядом Федеративної Республіки Німеччина.

Будь-яке припинення дії цього Меморандуму не впливає на домовленості, які наявні на момент надання повідомлення, якщо такі домовленості виникають з будь-яких окремих угод, що є результатом дії цього Меморандуму. Вказані угоди можуть бути розірвані лише відповідно умов, що містяться в них.

11. Зміни до Меморандуму та інші умови

Положення цього Меморандуму можуть бути переглянуті за взаємною згодою Сторін. Будь-які поправки й доповнення вноситимуться за взаємною письмовою згодою Сторін у формі додаткової угоди, яка буде невід'ємною частиною цього Меморандуму.

The Parties agree that in accordance with the procedure established by the legislation of Ukraine, they will enter into separate agreements to implement specific areas of cooperation.

In the event of a change in details, the Parties shall notify each other in writing of the specified changes no later than ten days from the day when such changes occurred.

Меморандум не є попереднім договором та договором про спільну діяльність.

Сторони погодили, що в порядку, встановленому законодавством України, для реалізації конкретних напрямів співпраці укладатимуть окремі договори.

У разі зміни реквізитів Сторони письмово повідомляють одна одну про вказані зміни не пізніше ніж за десять днів з дня, коли такі зміни відбулися.

12. Memorandum's Effective Date, Duration and Number of Copies

The Memorandum shall enter into force on the date of its signing by the Parties and shall remain valid until 30 June 2025.

The Memorandum has been made in three copies in Ukrainian and English.

Herewith, the Ukrainian and English texts of the Memorandum shall be equally valid and binding.

12. Початок та термін дії Меморандуму, кількість примірників

Цей Меморандум набирає чинності в день його підписання Сторонами та діє до 30.06.2025 року.

Цей Меморандум укладений в трьох примірниках українською та англійською мовами.

При цьому український та англійський тексти Меморандуму є аутентичними та мають однакову юридичну силу.

Date: April 25, 2024

Sumy National Agrarian University

Volodymyr Ladivka
Rector

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Gregor Josef Brömling
Project Director

Ihor Leposhkin
Project advisor

NGO "School of Energy Efficiency"

Viacheslav Lisovsky
Chairman of the Board

Дата: 25 квітня, 2024

Сумський національний аграрний
університет

Володимир Ладівка
Ректор

Німецьке товариство міжнародного
співробітництва (GIZ) ГмбХ

Грегор Джозеф Брюмлінг
Директор Проекту

Ігор Лепьошкін
Радник Проекту

Громадська організація «Школа
енергоефективності»

Вячеслав Лісовик
Голова правління

О.Саорев